

Ny strategi for Norsk RegnskapsStiftelse:

Vil erstatte dagens regnskapsstandarder

Artikkelen er forfattet av:

Fagdirektør
Harald Brandsås
Den norske Revisorforening

Styret i Norsk RegnskapsStiftelse (NRS) har vedtatt en ny strategi for utarbeidelse av regnskapsstandarder, og går inn for å lage én samlet regnskapsstandard for foretak som ikke er børsnoterte og som ikke **defineres som små**.

Standarden vil inneholde regnskapsregulering på de fleste områdene som er aktuelle for mellomstore foretak og vil erstatte dagens regnskapsstandarder.

Modellen for en slik standard vil være IFRS for SMEs¹, men med sterke tilpasninger til norsk lovgivning og eksisterende praksis. Det legges stor vekt på forenklinger hvor dette er mulig.

Strategien frem til 2012 NRS har diskutert strategi for norske regnskapsstandarder siden 2001. Diskusjonen i 2001 hadde utgangspunkt i innføringen av IFRS for børsnoterte foretak. Norske regnskapsstandarder ble utarbeidet for å sikre en pålitelig rapportering for børsnoterte foretak og var samtidig sett på som et fornuftig grunnlag for regnskapsavleggelse også for andre foretak.

NRS utga et strateginotat i 2005 som ble revidert i 2006 og i 2008. Strategien var å

harmonisere GRS med IFRS og med varierende vekt på forenklinger. Harmoniseringshensynet har nok etter manges syn blitt prioritert fremfor forenklinger og strategien har ikke vært egnet til å rydde opp i områder der praksis har vært uensartet².

Styret uttalte i 2008 at en IFRS for SMEs som imøtekommer behovene til gruppen øvrige foretak, ville på noe lengre sikt være grunnlaget for norske regnskapsstandarder. Finansdepartementet uttalte i 2011 at departementet ikke vil sette i gang en nærmere vurdering av hvorvidt og eventuelt hvordan IFRS for SMEs burde tillates anvendt på helt kort sikt.

Arbeidet i NRS har fokusert mer på påvirkning av og tilpasninger til IFRS enn å gi standarder for øvrige foretak. Utfordringene med å lage standarder som baseles både på regnskapsloven og dens grunnleggende prinsipper og IFRS med sitt rammeverk, har vist seg vanskelig. Harmoniseringen har til dels blitt å tillate flere løsningsfor å lage harmoniserte standarder.

De siste ti års standardsetting

De siste ti års standardsetting har vært preget av stadige justeringer av strategien og en vanskelig avveining mellom harmonisering og forenkling. Harmoniseringen de siste årene har dreid mot IFRS for SMEs.

NRS 8 God regnskapsskikk for små foretak har siden vedtakelsen i 2000, vært en suksess. Standarden dekker de fleste områder små foretak kommer borti og er en nær komplett veiledning for utarbeidelse av årsregnskap.

Øvrige foretak

Mellomgruppen som benevnes øvrige foretak, er foretak som ikke er børsnoterte og

som ikke er små. Børsnoterte foretak må utarbeide konsernregnskap etter IFRS³. I selskapsregnskapet kan de velge mellom IFRS, forenklet IFRS og GRS. Forenklet IFRS er fastsatt som forskrift og i hovedsak rettet mot selskapsregnskap i børsnoterte konsern. Vurderingsreglene i forenklet IFRS var i hovedsak i tråd med full IFRS da forskriften ble fastsatt. Forskriften fra 2008 er ikke oppdatert, men Finansdepartementet har nå startet et arbeid med å oppdatere denne.

Mer enn 95 % av norske foretak oppfyller definisjonen av små foretak. Gruppen øvrige foretak antas å være 8–9000 foretak. Dette er ofte foretak av stor samfunnsmessig betydning og der den finansielle rapporteringen er viktig.

IFRS for SMEs

IFRS for SMEs ble fastsatt av IASB i 2009. Mange av prinsippene fra full IFRS er betydelig forenklet, og temaer som ikke er relevante for små og mellomstore foretak, er fjernet. IFRS SMEs er på 230 sider og skal være en komplett regulering av regnskapsføringen for SMB.

Standarden skal stå på egne ben og man skal ikke gå til full IFRS for å finne løsninger om et forhold ikke er omhandlet direkte i SME-standardene.

EU-parlamentet, og til dels også EU-kommisjonen, har de siste årene uttalt seg negativt om standarden selv om Kommisjonen sier at det kun er to punkter i standarden som er i konflikt med regnskapsdirektivet. Konfliktene gjelder avskrivningstiden for goodwill, der Kommisjonen nå foreslår å endre direktivet for å ta bort avviket, og regnskapsføringen av tegnet, men ikke innbetalt aksjekapital.

1 IFRS for Small and Medium-sized Entities.

2 Kvifte og Brandsås i Praktisk økonomi og finans 3/2010 s. 58.

3 EU-godkjente IFRS som fastsatt ved forskrift i Norge – i all hovedsak lik IFRS som fastsatt av IASB.

Regnskap

IASB planlegger å utgi en ny versjon av standarden i 2014. Standarden vil deretter bli oppdatert hvert tredje år for å unngå hyppige endringer.

Regnskapsstandarder i andre land

Mange land har vært gjennom samme øvelse som NRS med å forsøke å finne ut hvilke standarder som skal gjelde for unoterte foretak. Flere har slitt seg gjennom de samme fasene som NRS.

Danmark har en årsregnskapslov som baserer seg på IFRS, men med forenklede regler for små foretak. I Danmark er det i 2012 sendt på høring et utkast til én samlet veiledning. Utkastet består av 37 kapitler og skal dekke de fleste regnskapspostene. Veiledningen går ut over årsregnskapslovens krav på en del områder for å kunne utarbeide årsregnskap av høy kvalitet. Veiledningen er ikke bygd etter samme mal som IFRS for SMEs.

I Sverige har Bokföringsnämnden, som er standardsetteren for foretak som ikke er børsnoterte, i 2012 fastsatt én samlet regnskapsstandard for mellomstore foretak, benevnt K3. K3 er bygget på og følger formatet og inndelingen i IFRS for SMEs. K3 skal være innenfor lovgivningens rammer, noe som inkluderer en sterk kobling mellom skatt og regnskap, og etablert regnskapspraksis. Standarden er på drøyt 100 sider med en tilhørende veiledning.

Storbritannia har hatt en omfattende prosess over flere år for å lage en ny standard for mellomgruppen. «The Financial Reporting Standard applicable in the UK and Republic of Ireland» er basert på IFRS for SMEs og vil erstatte eksisterende standarder. Utkastet har vært på høring i flere runder og har utviklet seg fra et utkast som lå nær opp til IFRS for SMEs til å inkludere den eksisterende praksis selv om den ikke samsvarer med SME-standard. Forenklinger for de regnskapspliktige har vært fremtredende. Etter omfattende høringer og konsultasjoner er det i dag allmenn aksept for den nye standarden. Dette er en britisk standard som står på egne ben og kan brukes selv om man ikke har kompetanse på full IFRS.

Forutsetninger for en ny norsk standard

Det skal tas utgangspunkt i den gjeldende IFRS for SMEs som oversettes til norsk. Ettersom SME-standard nå oppdateres av IASB med planlagt utgivelse i 2014, kunne man ha forventet den nye standar-

den. Dersom man hadde forventet denne før man startet arbeidet, kunne den norske versjonen av 2014-SME ha vært ferdig i 2016, ett år før neste planlagte IASB-versjon. NRS ønsker derfor å starte med den eksisterende SME-standard og ta hensyn til endringer i den utstrekning de er klare før en norsk standard fastsettes.

Norsk god regnskapspraksis har mange løsninger som ligger nærmere IFRS for SMEs enn full IFRS. De siste års utvikling i IFRS oppfattes å være litt på vei bort fra den perioden hvor man utarbeidet standarder etter en bokstavtro fortolkning av IASBs rammeverk. SME-standard er nyutviklet og har et friere forhold til det balanseorienterte rammeverket. En utvikling med utgangspunkt i SME-standard vil trolig sikre en regnskapsføring nær dagens regnskapspraksis.

Standarden tilpasses norske foretak, og må ta hensyn til gjeldende norsk aksje- og regnskapslovgivning. En velkjent problemstilling gjelder at regnskapsføring av utbytte og konsernbidrag fortsatt må tilfredsstille gjeldende skatteregler. Et annet spørsmål er hvordan fusjon og fisjon skal innarbeides i standarden. SME-standard mangler veiledning på dette.

Gjeldende norsk god regnskapspraksis forsøkes innarbeidet så langt det er mulig og ønskelig og man unngår unødvendige overgangsutgifter. Norsk regnskapspraksis er på et høyt nivå og det er i utgangspunktet ingen grunn til å forkaste eksisterende god regnskapspraksis selv om den ikke er nevnt i eller er i tråd med IFRS for SMEs. Dette var en erfaring britene gjorde ved utarbeidelsen av sin standard.

Forenklinger av notekravene skal skje så langt dette er mulig innen gjeldende og foreslåtte lovgivning. Forenkling av notekravene har stort fokus også internasjonalt og for øvrige foretak skulle det være et betydelig potensial. Potensialet øker vesentlig når EU-våren 2013 vedtar vesentlige forenklinger.

Forenklinger skal tilstrebes også i vurderingsreglene. Som hovedregel skal lønningene som er valgt i IFRS for SMEs kunne velges, inkludert regler som ikke følger av gjeldende NRS så langt de ikke er i strid med regnskapsloven. Det vil bety at om lovgivningen åpner for valgmuligheter, skal man ikke gjennom standardsetting begrense valget. For eksempel bør regnskapsføring av renteutgifter ved tilvirkning

av eiendeler kunne skje både ved resultatføring og balanseføring når kriteriene oppfylles.

Standarden skal være en selvstendig standard. SME-standard er også en selvstendig standard som ikke forutsetter kompetanse på full IFRS. Gjennom å utgi en norsk regnskapsstandard og ingen oversatt IFRS for SMEs, klargjøres dette. Svenskene og britene har valgt tilsvarende modell.

Det skal fremgå av standarden hvilke avvik det er i forhold til IFRS for SMEs. Det vil gjøre det lettere for datterselskap i norske og utenlandske konsern å anvende standarden samtidig som regnskapet kan konsolideres inn i konsernets regnskap.

Brukerinvolvering

Styret vurderte å sende endring av strategi på høring før man påbegynte arbeidet med å lage et innhold i en standard. Konklusjonen var at det for de fleste av høringsinstansene ville være vanskelig å ta stilling til prinsippvalget før man kan vise til hva en ny norsk standard vil innebære. Høringsinstansene vil bli invitert til å ta stilling til dette spørsmålet samtidig som et utkast til standard sendes på høring.

Arbeidet skal løpende forankres hos brukerne gjennom rundebordskonferanser, høringer eller på annen måte. Arbeidsgruppen skal ha minst én representant fra de aktuelle regnskapspliktige.

Forholdet mellom NRS 8 og ny strategi

Det vil fortsatt være en egen standard for små foretak (NRS 8). Det vil på sikt bli vurdert om NRS 8 skal baseres på den nye standarden for øvrige foretak, men forenkles ytterligere også i forhold til gjeldende NRS 8. Tilsvarende løsning er valgt i Storbritannia og Sverige. Dette spørsmålet vil vurderes om og når den nye standarden er fastsatt. Tilsvarende gjelder GRS for ideelle organisasjoner.

Ikrafttreden

Det arbeides med sikte på et høringsutkast i november 2013 og en endelig standard i juni 2014 med ikrafttredelse for regnskapsåret 2015. Dette er en ambisiøs plan. Lærdom fra andre land gjør at man kanskje kan klare planen.